

Audi quid breviter dicat ad ista liber.
 Petrus et Ægidius me conscribere : sed ille
 Auctor, corrector ultimus iste fuit.
 Ille prior Remis, hic Parisiensis alumnus :
 Hic levita gradu, presbyter ille manens.
 Simplex clericus hic; sacri ordinis ille professor.
 Ambo graves annis : hic vir, et ille senex.
 Alter adinvenit operam, sed in ordine peccans
 Omnia dimisit sensibus ire vagis.
 Alter æu typica distinctis versibus unum
 Consuit in corpus, atque revinxit opus.
 Alter abundantis studii; sed auctior alter,
 Quis proponendi debuit ordo geri.
 Dulcius ut saperet modulamine condita metri.
 Incipit hic Rigæ bibliotheca Petri.

Hinc Petri de Riga *Aurora* ab Ægidio Parisiensi aucta et emendata, adducitur ab Henrico Langhtono in catalogo librorum manuscriptorum collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam (16). Dici debebat : Petri et Ægidii; non : Petri Ægidii liber, qui dicitur *Aurora*, in Catalogo codicum quos G. Laudus donavit bibliothecæ Bodleianæ (17).

Non Petrum de Riga, sed Petrum Comestorem auctorem *Auroræ* facit Chronicon quoddam mss. in codicibus mss. Thomæ Bodleii (18), forte prænominis paritate deceptum.

Gaudent libri Scripturæ ab auctore translati carmine elegiaco, exceptis Cantico canticorum, Lamentationibus Jeremiæ, libri Jobi, et Actibus apostolorum, qui carmine hexametro, eoque rhythmico, scripti sunt. Non ergo satis accurate dicitur *Auroram* gaudere versibus hexametris et pentametris, in catalogo librorum manuscriptorum bibliothecæ Bodleianæ ex dono Thomæ Bodleii (19) aut versu elegiaco (20), aut versu heroico (21).

Exstat Compendium *Auroræ* ipso Petro auctore (22); et Epitome libri Petri de Riga qui inscribitur *Aurora* (23). Recapitulationem inferius memorandam hic indicari existimo.

Typis edita nondum est integra *Aurora*, quæ ad varios collatam manuscriptos codices se editioni paratam habuisse testatus est Casim. Oudin (24).

Estheræ liber evulgatus est a Casp. Barthio (25).

Bina disticha de Ruben ex *Aurora* deprompta inseruit Thomas Rudborne *Historiæ majori Wintoniensi* (26).

(16) N. 35, v. Catalogos mss. Angliæ et Hiberniæ, t. I, p. III, p. 96, n. 290.

(17) D. n. 94. V. Catalogos cit. p. I, pag. 60, n. 761.

(18) N. 14. Tr. 10, v. Catalogos l. c., pag. 100, n. 1979.

(19) N. 103. V. Catalogos l. c., p. 145, n. 2702.

(20) V. Catalogos cit., p. III, p. 96, n. 287, 32.

(21) V. l. c., n. 290, 35.

(22) V. l. c., p. 133, n. 1319, 43.

(23) V. Thomæ Smithi Catalogum bibliothecæ Cottonianæ, p. 130. Titus D. XX, 10.

A Distichon quoddam de Aoth ex *Aurora* sumptum habet idem Rudborne (27).

Duo disticha de Juda Machabæo ex eadem *Aurora* decerpta sistit idem (28).

Integram *Auroram* edere nunc nolumus, sed specimina solum ex ea aliqua. Tres imprimis codices manuscriptos consulimus, duos Helmstadienses unumque Guelpherbytanum.

Præmitto ordinem librorum V. et N. T. quem servant codices Helmstadienses. In primo hæc series observatur : Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomion, liber Josue, Judicum, Ruth, Regum primus, secundus, tertius, Cantica canticorum, Regum quartus; Lamentatio Jeremiæ, Daniel, Job, Tobiae liber, Esther, Judith, Machabæorum, Evangelium Lucæ, Marci, Actus apostolorum. Codex alter Helmstadiensis hoc ordine procedit : Pentateuchus, libri Josue, Judicum, Ruth, Regum, Tobiae, Danielis, Judith, Esther, Machabæorum, Job, Lucas, Marcus, Actus apostolorum, Cantica canticorum, Lamentationes Jeremiæ.

Observatu curiosum est finitis Actibus legi in codice posteriori : *Explicit Vetus et Novum Testamentum. Incipit prologus super Cantica canticorum.* Videturque auctor eum librum canonici vulgari non vindicasse.

Speciminum loco dabo.

1. *Prologum* ex codicibus priori Helmstadiensi et Guelpherbytano mss.

2. Subnectitur in codice priori Helmstadiensi ms. *Auroræ Recapitulatio utriusque Testamenti*, quæ in altero posita inter Machabæorum et Jobi libros. Similis ea est Fulgentii libro absque litteris. Textum ipsum ex binis codicibus Helmstadiensibus dabimus.

3. *Singularia* quædam ex Petri de Riga *Aurora excerpta*, quæ a textu in primis Scripturæ S. abluere videntur, eaque historica, notabimus.

II. Petri de Riga *Speculum Ecclesiæ* carmine exstat manuscriptum in bibliotheca Caroli Theyeri n. 288 (29).

III. Exstant et *Carmina* Petri de Riga manuscripta in bibliotheca Bodleiana ex donatione Keneldi Digbaei, n. 104 (30).

(24) Supplem., p. 475, apud Gv. Caveum *De S. E.*, p. m. 592.

(25) *Adversar.*, lib. xxxi, cap. 15. — Diversitates lectionum quas hic ex codd. Helmstad. affert Lesser adhibuimus in textu Barthii emendando. Edit.

(26) L. III, c. 5, in *Anglia sacra*, ed. Londin., 1691, p. 204.

(27) L. c.

(28) L. c., c. 7, p. 209.

(29) V. Catalogos mss. Angliæ et Hiberniæ, t. II, vol. I, p. 202, n. 6658.

(30) V. Catalogos cit., t. I, p. I, p. 82, n. 1705.

II.

NOTITIA IN ÆGIDIUM PARIENSEM.

(OUDIN, ubi supra, p. 1723.)

Ægidius Parisiensis, gradu seu conditione diaconus, artes liberales atque grammaticam præsertim

D Parisiis diu professus est, arteque poetica præsertim excelluit, qui inter primarios sui temporis poe-

tas recensetur a Guillelmo Britone, in fine suæ *Philippidos*.

O si Gualterus illo, vel Ægidius esset
Tempore! quam clare niteant tua bella cothurno!
Totus Alexander, et qui processit ab illo
Antiochus, bis sexque duces plebs esse dolebunt
Respectus splendore tui : succumbet et ipsa
De te composito mordax gira pigra libello,
Horum si similem mereatur habere poetam.

Hic Ægidius anno circiter isto 1200 scripsit *Instructionem puerilem* in quinque libros digestam, quam Ludovico Philippi Augusti filio adhuc parvulo dedicavit, qua eum ad amorem virtutis exemplo Caroli Magni adhortatur : unde opus istud *Carolinum* inscripsit. Habetur ms. in insigni bibliotheca Colbertina, codice 4507, cui titulus litteris minio exaratis : *Incipit Carolinus (31) Ægidii scriptus ad instructionem illustris pueri Ludovici Franciæ regis filii*. Alium operis hujus ms. codicem habuit Parisiis Jacobus Mentelius, quem transcripsit Marquardus Gudius manu sua, dum Parisiis hæreret, ut constat ex catalogo bibliothecæ dicti Gudii, qui a. 1706, in-4°, Kiloni impressus est apud Bartholdum Reutherum. Illic enim inter mss. codd. 354, in-4°, pag. 572, dicti catalogi. Prologus aliquot carminum.

Interius si quam videatur habere medullani,
Hoc jam præmissis adjiciatur opus.

Initium libri primi.

Primus apostolici studio declarat honoris,
Septennem Carolum gessisse insignia regis.
Subdit ut ante pater rex est de consule factus,
Hilduicus subsedit iners, in claustra reclusus, etc.

Hic ad calcem libri quinti de professoribus ex urbe Parisina oriundis agit, ut eorum retundat injuriam, qui aiebant nullos viros doctos, ex ipsa urbe, ubi constituta esset Academia, esse oriundos. Hos refert sæculum iv *Historiæ Universitatis Parisiensis*, ad a. 1198, fol. 526 et 527, tanquam saventes et

(31) Prodiit *Carolini* liber quintus, sed mutilus, inter *Scriptores Chesnii*, tom. V; integrior postea in *Recueil des historiens de France*, tom. XVII. Edit.

(32) Fallitur Oudinus. Hanc Historiam scripsit

A honori Parisiensium consulentes. Idem Gilo seu Ægidius Parisiensis, poeta sui temporis habitus insignis *Historiam primæ expeditionis Hierosolymitanæ* post Fulconem libris iv absolvit (32), quos habes in Collectaneo *Historicorum Franciæ* Andreæ Duchesnii, tomo IV, p. 898, sub hoc titulo : *Incipit liber quartus a Domino Gilone Parisiensi, cum cæteris sequentibus eleganter scriptus*. Usus est versibus leoninis, ut Fulconem quem excipiebat imitaretur.

Interpolavit quoque et emendavit *Auroram* (ita dictum opus Petri de Riga) scholarum pulpita jam occupantem, meliorique ordine disposuit. Habetur hæc *Aurora Petri Rigæ* cum commentariis M. Ægidii Parisiensis, ms. in bibliotheca S. Victoris ad muros Parisiensis littera KKK. 27, fol. 62. Prologus Ægidii qui *Auroram* correxit, incipit : *Fraternæ charitatis quasi quamdam sapit dulcedinem, et in Domino jacit quis cogitatum suum*, etc. Hæc autem leguntur in præfatione codicis ms. Paulinæ bibliothecæ Lipsiensium.

Scire cupis, Lector, et cætera, quæ jam supra leguntur apud Leyserum.

[Hæc inter alia *Auroræ* adjecit Ægidius : 1° Præfationem metricam, ad Odonem Parisiensem episcopum, quam ex codice Helmstad. exhibet Leyser, p. 737; 2° Epilogum. Excipit Epilogum narratio quædam quæ quidam Ægidii nomen non præfert, ei tamen non incommode adjudicatur. Eam edidit laudatus Leyserus, p. 740.

Adnectitur et *Auroræ* ejusdem Ægidii tractatus *De pæna infernali metricus*, ibid., p. 742.

Mysterium de agno paschali per Mag. Ægidium, velut singulare scriptum adducitur inter codices mss. quos G. Laudus donavit bibliothecæ Bodleianæ, quod tamen non nisi excerptum quoddam ex *Aurora* esse videtur.]

Gilo alter Parisiensis, S. R. E. cardinalis, Tusculanus episcopus, qui anno 1142 obiit : vide *Patrologiæ* t. CLXXIII, et *Histoire littéraire de la France*, tom. XVII (in-4°, Firmin Didot. 1852), pag. 26 et 36.

FRAGMENTA

EX LIBRO PETRI DE RIGA CUI TITULUS :

AURORA,

VARIIS IN LOCIS OBITER INSERTA

Cum ÆGIDIJ Paris. additionibus.

I. — PROLOGUS PROSAICUS.

(Fabric. *Biblioth. med. et inf. Lat.*, V, 277.)

Erequens sodalium meorum petitio, cum quibus

D conversando florem infantia exegi, ut librum Geneseos stylo metrico depingerem, et inde aliquas Allegorias elicerem, instanter persuasit. Ad hanc